

Werkdruk in het hoger beroepsonderwijs: begrijpen en beteugelen

Tjebbe Verwest
(T.Verwest@HvA.nl)

Hafid Ballafkih
(A.H.Ballafkih@HvA.nl)

Work Lab
Hogeschool van Amsterdam

Programma

- Inleiding
- Impact van coronapandemie op werk en welzijn in het hbo
- Werkdrukproject HvA
- Werksessie: Samen kijken naar de werkdruksituatie in uw team

Werkdruk in een nieuw tijdperk

Thuiswerken en hybride weken zorgen voor een nieuwe werkelijkheid

**Tussen terugverlangen
en vooruit bewegen**

*De impact van de coronapandemie
op werk en welzijn in het hbo*

Onder redactie van
*Daniël van Middelkoop
Hafid Ballafkih
Lisanne van den Berg*

Het nieuwe werken

Gedwongen verandering

- Van op locatie werken naar thuiswerken en hybride werken
- **Blijvende verandering:** meer autonomie en flexibiliteit
- **Uitdagingen** van thuiswerken en hybride werken:
 - Behoeftte aan regelgeving en kaders
 - Betere inrichting van de hogeschoolomgeving
 - Zorgen om sociale verbondenheid
 - **Zorgen om werkdruk**

Verandering in de manier van werken

- **Impact op het onderwijs**
 - Snelle transitie, gevoel van trots
 - Kans om versneld te innoveren en digitaliseren
 - Nieuwe manier van lesgeven
 - Lage sociale verbondenheid
 - kost meer tijd en energie \leq *werkdruk*
- **Impact op werken**
 - Thuiswerken eenzaam, niet inspirerend, wel efficiënt
 - Thuiswerken gevoel van noodzaak om controle te houden op hoeveelheid werk/werkdruk
 - Thuiswerken, conflict tussen individueel en collectief belangen

Redenen om fysiek aanwezig te zijn

Redenen	Docent	Onderzoeker	Manager	Staf
Brainstormen	8,2	12,9	12,6	11,8
Face-to-face vergaderen	15,0	19,4*	20,0*	21,1*
Faciliteiten/voorzieningen	5,8	6,9	5,0	5,2
Fysiek lesgeven	21,6*	9,9	6,4	0,9
Geconcentreerd werken	3,1	3,4	2,5	2,4
Gezelligheid	13,2	14,7	15,7	19,2*
Inspiratie, kruisbestuiving en spontane ontmoeting	15,4	15,5	17,2	17,4
Samenwerken met collega's (aan projecten/onderwijs)	16,3*	16,8*	18,4*	19,1
Andere redenen	1,4	0,4	2,1	2,7
Voor geen van de redenen	0,1	0,0	0,0	0,3

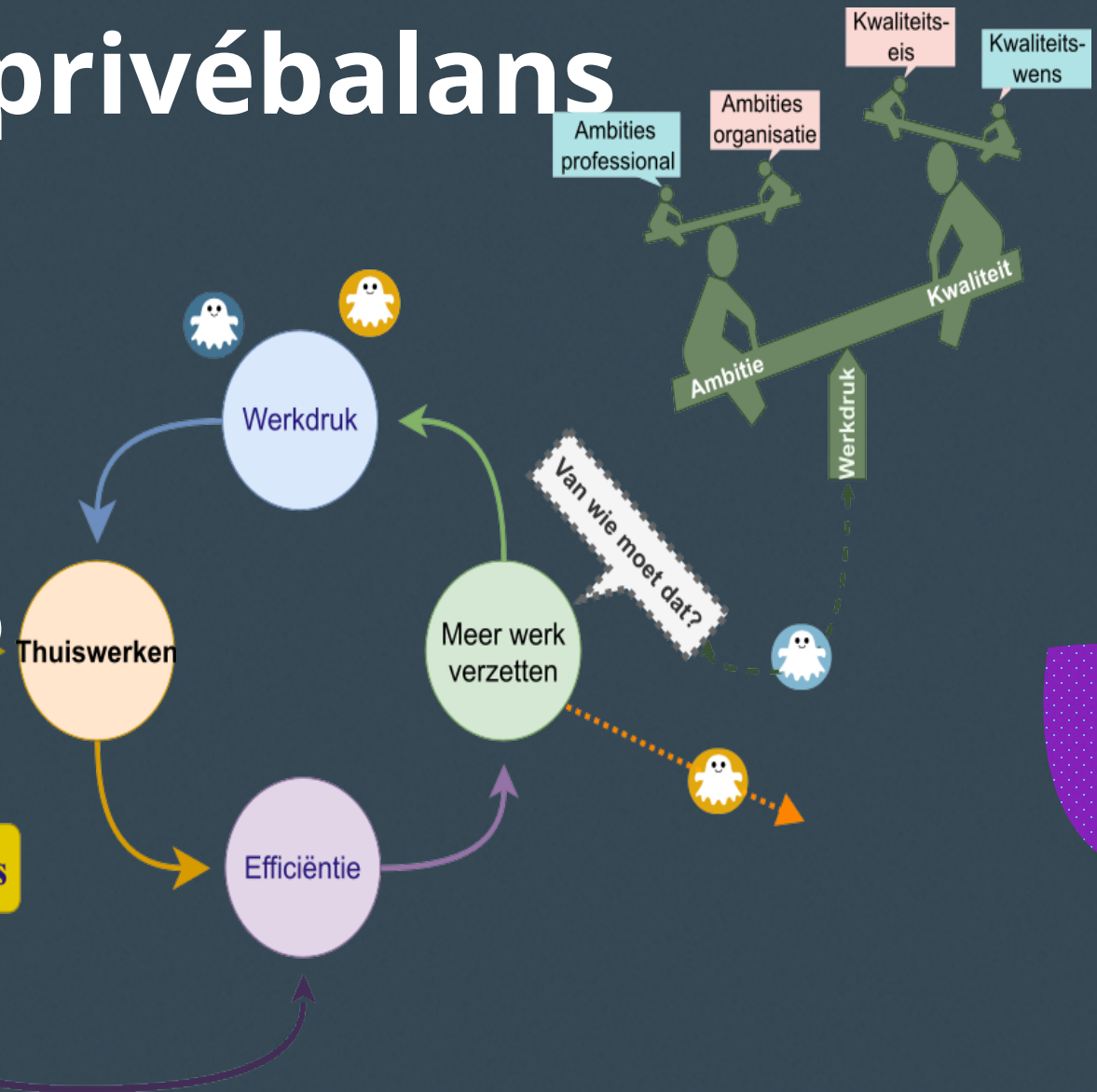

Werkdruk & Werk-privébalans

- **Werkdruk**

- Vervaging tussen werk en privé domein
- Werkdruk nam af en daarna weer toe
- Meer efficiëntie leidt tot meer werk verzetten, maar meer werk verzetten leidt tot inefficiëntie (Efficiëntieparadox)
- Thuiswerken leidt tot compensatiegedrag, maar compensatiegedrag (productiever zijn) leidt tot meer thuiswerken (Compensatieparadox)
- Gebruik van technologie overschatting van efficiëntie (wensbeelden)
- Zorgen over werkdruk in de toekomst

Werk-privébalans

Werkdrukexperiment binnen de HvA

Bron: <https://burnoutenstress.nl/2021/03/21/van-werkdruk-naar-werkgeluk/>

- ✓ De ervaren werkdruk is hoog.
- ✓ Werkdrukprobleem zoekt een eigenaar.
- ✓ Onduidelijk welke factoren de werkdruksituatie veroorzaken.
- ✓ Welke oplossingen werken nu eigenlijk om onze werkdruksituatie te reduceren.
- ✓ Wie gaat ons helpen.

Het managen van werkdruk

Uitgangspunten:

1. Geen blauwdruk maar situationele aanpak
2. Gedegen diagnose van de werkdruksituatie
3. Multilevel en multi-actor benadering
4. Participatieve aanpak van het diagnose- en interventieproces
5. Begrijpen van en leren met elkaar
6. Onafhankelijke begeleiding vanuit inhoud en proces

EXPERIMENTELE CONDITIES

2023

Zelfregie

Maatregel: Zelf als team bepalen welke activiteiten docenten meer/minder aandacht willen geven om tot een optimale verdeling van de taken te komen.

- Aanpak:
Vragenlijst T0 + T2
3 groeps gesprekken:
- Diagnosegesprek + acties vormen
 - Actiegesprek
 - Evaluatiegesprek

Herwaarderen

Maatregel: Docenten teams bepalen samen met hun leidinggevende welke werk- en organisatieaspecten de werkdruk verhogen/verlagen.

- Aanpak:
Vragenlijst T0 + T2
3 groeps gesprekken:
- Diagnosegesprek + acties vormen
 - Actiegesprek
 - Evaluatiegesprek

Maatwerk

Maatregel: Individuele docenten bepalen samen met hun leidinggevende welke maatwerkafspraken het beste passen bij de individuele docent.

- Aanpak:
Vragenlijst T0 + T2
2 individuele gesprekken:
- Diagnosegesprek + concrete afspraken maken
 - Evaluatiegesprek
- Logboek voor deelnemende docent

Controle

Geen maatregel

- Aanpak:
Vragenlijst T0 + T2

Werkbelasting/energiemodel

Belastende factoren in het werk
aard van het werk,
verwachtingen van
actoren in het werk,
regeldruk

Ervaren werkdruk

**Stressklachten/
uitputting/ werk-
privébalans**

**Uitkomsten
(prestaties/ verloop)**

Het managen van de werkdruk

**Energiebronnen in
het werk, het team
en de organisatie**

**Bevlogenheid/
Tevredenheid**

Betrokkenheid

Vijf stappen in werkdrukaanpak

Stap 1 Selecteren van de teams

- ✓ werving van deelnemers
- ✓ intake sessies
- ✓ verdelen over de experimentele condities
- ✓ tijd en ruimte organiseren om deel te nemen
- ✓ informed consent

Stap 2 Waar komt de werkdruk vandaan?

- ✓ werkdruk enquête afnemen
- ✓ werkdruksituatie in kaart brengen (rapportage)
- ✓ diagnosesessie achterhalen van de oorzaken, mate van consensus en aanbrengen van focus.

Stap 3 Wat kunnen we aan de werkdruk doen

- ✓ interventiesessie: oplossingen verzamelen, op de situatie toepasbaar maken en prioriteiten ordenen.
- ✓ keuze maken en afspraken vastleggen.

Stap 4 Aan de slag met de oplossingen

- ✓ betrokkenen gaan zelfstandig aan de slag en maken ruimte in hun werk routine om te experimenteren.
- ✓ houden elkaar op de hoogte over voortgang.

Stap 5 Heeft de aanpak succes

- ✓ evaluatie-sessie over de effecten, de aanpak en borging
- ✓ delen van de bevindingen

Vragen, opmerkingen en/of feedback

The logo graphic consists of three overlapping, 3D-style hexagonal rings. The top ring is blue, the middle ring is orange, and the bottom ring is red. They are arranged in a vertical stack, creating a sense of depth and movement.

Work Lab
Hogeschool van Amsterdam

Dank voor de aandacht

Werkdruk begrijpen en
beteugelen

Tjebbe Verwest
(T.Verwest@HvA)

Hafid Ballafkih
(A.H.Ballafkih@HvA.nl)

Work Lab
Hogeschool van Amsterdam